

Nr 173.

Av herr **Wagnsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om
anslag till avlönande av lärare vid fortsättningsskolor.

Av statsfinansiella skäl har Kungl. Maj:t i åttonde huvudtiteln, punkt 191, förordat en kraftig nedsättning i nu utgående arvoden för lärare i fortsättningsskolor. Propositionen förordar i enlighet med ett av statskontoret framlagt förslag, att nu utgående arvoden å 3 kronor, respektive 2:50 kronor minskas med 50 öre till 2:50 kronor, respektive 2 kronor, att arvodet för undervisning i hushållsgöromål reduceras med 25 öre till 1:75 kronor, arvodet för slöjdundervisning minskas med 25 öre till 1:50 kronor samt arvodet för undervisning i ersättningsskola med 15 öre till 1:35 kronor samt slutligen slöjdarvodet i ersättningsskola med 15 öre till 1:10 kronor. Härigenom göres en sammanlagd besparing för staten å omkring 965,000 kronor.

Till grund för det framlagda förslaget ligger granskningsnämndens uttalande, att arvodet för fortsättningsskolornas lärare fastställdes vid en tidpunkt, då prisnivån var en annan än nu. Gentemot detta har emellertid skolöverstyrelsen framhållit, att arvoden — med undantag för undervisning i skolkök, slöjd och ersättningsskola — föreslogos redan av de år 1916 tillkallade sakkunniga. Dessa motiverade sitt förslag uteslutande därmed, att arvoden för undervisning i fortsättningsskola borde bestämmas med hänsyn till avlöningarna för folkskolans lärare, dock så, att lektionerna i fortsättningsskolan, vilka ställde avsevärt större anspråk på läraren än lektionerna i folkskolan, borde avlönas högre.

I proposition till 1918 års riksdag anslöt sig ecklesiastikministern till vad de sakkunniga anfört icke blott beträffande arvodenas storlek utan även rörande de grundsatser, enligt vilka de borde bestämmas. Kungl. Maj:t hemställde med denna motivering hos 1918 års lagtima riksdag, att arvoden för lärare vid fortsättningsskolorna måtte fastställas att utgå för timme med 3 kronor vid undervisning i arbetskunskap och 2:50 kronor för annan undervisning i fortsättningsskola. (För undervisning i hushållsgöromål och slöjd föreslogos provisoriska bestämmelser att gälla i avvaktan på nya avlöningsbestämmelser rörande undervisning i dessa ämnen vid folkskola och vissa andra skolor. Arvodet för undervisning i ersättningsskola föreslogs utgå med 1:50 kronor för timme.)

Riksdagen biföll i allt Kungl. Maj:ts hemställan. I sin skrivelse härom framhöll riksdagen, att det under frågans föregående behandling rått stor enighet därom, att arvodet för lärarna vid fortsättningsskolorna borde ställas i ett visst förhållande till folkskolläraernas avlöning. Därvid hade i enlighet med vad som fastställdes redan 1877, då arvodet till lärare i fortsättningsskolor först bestämdes, gjorts gällande, att undervisningen i fortsättningsskolan borde betalas

något högre än undervisningen i folkskolan. Även departementschefen hade uttryckligen anslutit sig till denna grundsats. Riksdagen uttalade sin förväntan, att arvodet för undervisning i slöjd och hushållsgöromål snarast möjligt skulle erhålla en mera definitiv lösning, samt förklarade sig i övrigt icke hava funnit anledning att göra någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag rörande avlöningen åt lärarna i de obligatoriska fortsättningsskolorna.

Som överstyrelsen påpekat, gjorde sig således icke dyrtidssynpunkter gällande, då 1918 års riksdag fastställde arvoden för lärare vid fortsättningsskolan. Riksdagen bestämde dessa arvoden med hänsyn till avlöningen för lärare vid folkskolan och under godkännande av grundsatsen, att för undervisningen i fortsättningsskolan borde utgå högre ersättning än för undervisningen i folkskolan.

Genom den från och med år 1919 tillämpade löneregleringen för folkskolans lärare och det från och med år 1920 till nämnda lärare utgående dyrtidstillägget blev emellertid förhållandet mellan avlöningarna för undervisning i folkskola och i fortsättningsskola helt omkastat. Detta föranledde regeringen att för 1921 års riksdag framlägga förslag om 1 kronas arvodesförhöjning pr timme för lärare vid fortsättningsskola. Riksdagen beviljade en löneförhöjning av i allmänhet 50 öre för timme, vilken förhöjning utgick till den 1 juli år 1924, då den i samband med dyrtidstilläggets starka nedgång och på grund av det finansiella läget indrogs.

Vid den tidpunkt, då 1916 års departementssakkunniga framlade sitt av riksdagen sedan antagna förslag angående timarvoden för lärare vid fortsättningsskolor, beräknades folkskolläraernas löner utgöra genomsnittligt 2 kronor för timme. Från och med år 1919 utgår deras fasta avlöning enligt samma beräkningsgrunder med 3:15 kronor för timme. Medräknas även det nu utgående dyrtidstillägget samt den provisoriska avlöningsförbättringen, kan den sammanlagda avlöningen för manlig folkskollärare beräknas utgå med omkring 4 kronor för timme. Det framgår härav, att en tillämpning av de grundsatser, enligt vilka 1918 års riksdag fastställde de nu utgående arvoden för lärare vid fortsättningsskolor, icke medger någon sänkning av dessa arvoden. I och för sig äro också dessa arvoden så låga, att de icke kunna minskas, utan att undervisningen vid fortsättningsskolan blir i fråga om ersättningens storlek försatt i en olycklig särställning vid jämförelse med förhållandena vid andra skolor. Beaktas bör, att arvodet för lärare vid fortsättningsskolor beräknas endast för antalet lektionstimmar utan hänsyn till den tid läraren måste använda till förberedelse och till granskning av lärjungarnas skrivningar. I verkligheten blir därför ersättningen för lärarens arbete betydligt lägre för timme än det i löneförfattningen angivna arvodet. Om arvoden minskas ytterligare, och folkskollärarna tvingas att fullgöra ett alltför lågt avlönat arbete, medan liknande åtgärder till upphjälpande av statens finanser icke vidtagas gent emot andra befattningshavare torde verkningarna härav skada skolan. Knappast torde någon skola vara för sin framgång i större behov av att lärarna villigt och med

intresse ägna sig åt undervisningen än fortsättningsskolan. Det är därför lätt att förstå, vilka olyckliga följder beträffande resultatet av fortsättningsskolans verksamhet de av Kungl. Maj:t föreslagna här avsedda åtgärderna skulle kunna få.

På grund av det anförda, varav torde framgå, att arvodena för lärare vid fortsättningsskolor icke äro bestämda med hänsyn till dyrtid och att de redan nu äro väsentligt lägre än avlöningarna för undervisning i folkskola, hemställes,

att riksdagen

dels måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts förslag till ändrade grunder för statsbidrag till avlöning av lärare vid fortsättningsskolor,

dels ock företaga den av ett bifall till detta yrkande be- tingade höjningen av det ordinarie förslagsanslaget till avlö- nande av lärare vid fortsättningsskolor med 965,000 kronor till 5,100,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1933.

Ruben Wagnsson.